

13 – 15 mai 1988

CULTURA SUPRAVEGHEATĂ

ACȚIUNEA „CENACLU - '88”

Cisnădioara

21

ACȚIUNEA
„CENACLU - 88”

SIBIU - CISNĂDIOARA
13 - 15. 05. 1988

15 mai 1988
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

**Notă de *măsuri* întocmită pentru supravegherea
evenimentelor culturale**

Documentul face referire la desfășurarea la Cislădioara, în perioada 13 – 15 mai 1988, a întâlnirii anuale a scriitorilor de limbă germană din România cu cititorii. Evenimentul a fost organizat de Revista „Neue Literatur” din București. Pentru acest eveniment s-au luat următoarele *măsuri*:

- instruirea cu sarcini și supravegherea surselor infiltrate;**
- instalarea mijloacelor TO la toate adresele unde a avut loc evenimentul.**

(ACNSAS, dosar Documentar, dosar nr. 8684, vol 6, f. 28)

13.05.1988

APROB

col. P. P. P.

NOTĂ DE MĂSURĂ

în activitatea „CENACLU '88”

În intervalul 13-15.05.1988 se va desfășura la Sibiu, în repetitiv în localitatea Cetuădișara, inițiativa anuală a scriitorilor de limbă germană din România, cu cititori. Activitatea este organizată de revista „NEVE LITERATUR” din București și coordonată de redactorul șef adjunct al acestei publicații, CĂTĂLIN STEPHANI. Vor participa ca 25 de scriitori și poeți de limbă germană și de grai sătesc, critici și istorici literari, străni, iar inițiativa va avea ca temă generală „Autori-tineri și critica literară”. Majoritatea participanților sînt din municipiul și județul Sibiu. Desigur vor fi prezente și invitații din București, Bîrșos și Dej. Nu puține. Să se dîntre acestea vor fi convocați la Casa de odihnă a bisericii evanghelice din Cetuădișara.

În program este cuprinsă, vineri, 13.05.1988, la ora 17, la Liceul Pedagogic din Sibiu, o seară literară, în care 9 dintre autorii vor citi din lucrările lor și la care va participa și un grup de elevi din cadrul liceului. Sîmbătă, 14.05.1988 va avea loc o inițiativă cu cititori, la Căminul cultural din casa. Cetuădișara urmată de o masă organizată la Casa de odihnă a bisericii evanghelice din localitate. În dimineața zilei de 15.05. va avea loc o inițiativă a autorilor cu critici literari, tot la Cetuădișara.

Avînd în vedere că printre participanții din jud. Sibiu se află unii unelte elemente leuate din div. p. pentru manifestări naționaliste sau ca autori a unor lucrări literare cu conținut interpretativ, precum și necesitatea controlării acestei activități, în conformitate cu ordinea toarnuente de la Direcția T, propunem luarea următoarelor măsuri informativ-împunătoare.

- 1.) Inspectarea cu sarcini de control și supraveghere a surilor „Vederea” Gory, Vălcăuș Ion, Măscăuș precum și a surilor din legătura conjunctivă - tel. 110 x 544, participanți la activitate, cu care vor coopera pe parcursul acesteia.

Termin: 13.05.1988
Răspund: L. J. Scriitorii 1B
n. conv. 110 x 0544

fi de hotel
de ce se vor
ca sa nu
si intru ei
filly

2. / Vas fi instalate unilorce T.O. t¹ i.D.E.B.
la local de catre respectiv Casa de Biserica -
biserica evanghelică din Cetin dinara, active
in una va fi folosit, in mod legalizat, infor
mational. Gloy

Resumen: 13.05.1988
Raspunde: ur. Butes M.

3. / Vas fi leate masuri de control i.c.t. la
obiectele aflate in atentie noastra, pentru
a curata surse rapede care pot fi exploitate
pentru leasa unor unitati de politie.

Resumen: 13.05.1988
Raspunde: ur. Butes M.

4. / Intervenția din ziua de 13.05.1988 de la
licenț pedagogică titlu va fi controlată prin
unilorce IDB, care vor fi instalate astfel
pat in incalzirea unde aceasta se va desfi
nura.

Resumen: 13.05.1988
Raspunde: ur. Butes M.
of. Balice E.

5. / Vom controla prin unilorce IDB esentiale in
litura de catre jurnaliști partizani, care se vor
desfasura in realitate publice din titlu.

Resumen: pe momente operative
Raspunde: ur. Butes M.
of. tero compoz.
"titlu" din ser. 8.

6. / Vom folosi unilorce "F" pe momente ope.
ratie si pentru a putea interveni cu un
sui speciale de control, in functie de situatie.

Resumen: 13-15.05.88
Raspunde: of. Ser. F
ur. Butes Manfred.

Datele si informatiile pe care le vom obtine vor
fi exploatate in cativitate aflate in lesu si vor
fi raportate, in intregime, la directia T.

De acord
deputat Ser. 12
ur. Ighat M. Gloy

of. Ser. F
ur. Butes Manfred

**Tabel nominal cu participanții la evenimentul
„Cenaclu - 88”**

*(ACNSAS, dosar Documentar, dosar nr. 8684, vol 6, ff. 29 –
30)*

T A B E L - N O M I N A L
=====

cu participanții la acțiunea "CENACLU-88"
SIBIU - SISNADIOARA - 13 - 15 MAI 1988

BUCURESTI

- STEPHANI CLAUD - redactor-șef adjunct la revista "Neue Literatur"
- BRITZ HELMUT - redactor la revista "Neue Literatur"
- SPIER HILDEGARD - redactor la revista "Neue Literatur"
- MOLNAR NORA - profesor limbă germană, poetă
- KOCH WOLFGANG - profesor limbă germană, prozator
- BOHLAU HANNA - profesor limbă germană, poetă
- PALLAS CHRISTINA - profesor limbă germană, poetă
- STORCH RENATE - redactor RTV - emisiunea în limba germană
- SOMMER SUSANNA - profesor limbă germană, critic literar

SIBIU

- Dr. SIENERTH STEFAN - istoric și critic literar-filiala Academiei RSR;
- WITTSTOCK JOACHIM - istoric și critic literar-filiala Academiei RSR;
- UNGAR ALFRED REIMAR - directorul Centrului de librării, însărcinat oficial al Comitetului județean de cultură și educație socialistă pentru această acțiune.
- SCHUSTER FRIEDERIC - folclorist;
- MULLER WALTER - profesor limbă germană, poet
- WAGNER UDO PETER - profesor limbă germană;
- SEDLER WERNER - profesor limbă germană;
- UNGAR BEATRICE - poetă;
- WEBER ANNEMARIE - profesor, critic literar;
- TERSCHAK RICARDA - scriitor;
- WEBER HORT - ziarist "Die Woche".

- SCHERG GEORG - profesor, scriitor, a refuzat participarea motivînd că are cerere de plecare definitivă din țară-

CLUJ+NAPOCA

- HODJAK FRANCISC -lector la editura "DACIA";

-
IASI

- ASTNER MICHAEL - student, a participant deși nu a fost invitat.

ooO Ooo

23 mai 1988

Ministerul de Interne

Inspectoratul Județean Sibiu

**Notă către *Comitetul Județean al P.C.R.* cu privire
la desfășurarea cenaclului literar de limbă germană**

(ACNSAS, *fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6, ff. 31- 33*)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU
- S E C U R I T A T E -
Nr.132/BVM/oo 13/07/23.05. 88

31
STRICT SECRET
Exemplar nr 2

Către,

COMITETUL JUDETEAN SIBIU AL P.C.R.

Tovarăşului prim-secretar

Inter
Inaintăm alăturat o notă privind cenaclul literar de limbă germană desfăşurat la Sibiu în perioada 13 - 15 mai 1988.

SEFUL SECURITATEI JUDETENE
Locot.col.

Macesanu
MACESANU CONSTANTIN

ex.2;

RD:7504/1988

Raportăm că în intervalul 13 - 15 mai 1988 s-a desfășurat la Sibiu și respectiv în localitatea Cisnădioara întâlnirea anuală a scriitorilor de limbă germană din România cu reprezentanții criticii literare și ai cititorilor, organizată de revista "Neue Literatur" din București. Acțiunea a fost coordonată de CLAUD STEPHANI, redactor-șef adjunct al revistei respective, la ea participând un număr de 24 de autori de limbă germană, istorici și critici literari din București, Sibiu, Cluj-Napoca și Iași.

Programul întâlnirii a cuprins un cenaclu literar, organizat în după-amiaza zilei de 13 mai a.c. în incinta liceului pedagogic din Sibiu, o masă rotundă care a avut loc la Căminul cultural din localitatea Cisnădioara în ziua de 14 mai a.c. și un moment cultural desfășurat în același loc, în seara zilei respective. Oaspeții veniți din alte localități au fost cazați la Casa de odihnă a Bisericii evanghelice din Cisnădioara.

Din măsurile de cunoaștere preventivă luate pe timpul acțiunii, atât prin mijloacele specifice ale muncii noastre cât și în colaborare cu persoanele implicate oficial în organizarea și desfășurarea acesteia, au rezultat următoarele aspecte mai deosebite:

- spre deosebire de ediția anterioară, care s-a desfășurat în primăvara anului trecut în comuna Cîrța, județul Sibiu, în cazul actualei întâlniri s-a constatat din partea organizatorilor tendința de a acționa pe cont propriu, prin relații personale, aceștia limitându-se doar la informarea de principiu a Comitetului județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă cu privire la data și programul activității respective;

- organul de cultură sibian, care în anul precedent a fost prezent pe tot parcursul acțiunii printr-un reprezentant special desemnat, nu a acordat cu prilejul ediției actuale suficientă atenție coordonării și supravegherii întâlnirii, facilitând astfel acțiuni neoficiale din partea organizatorilor. Însărcinatul Comitetului județean de cultură, UNGAR ALFRED REIMAR, directorul Centrului de librărie Sibiu, s-a limitat la

o prezență formală , pasivă, fără a avea intervenții de orientare și coordonare;

- programul propriu-zis s-a desfășurat conform planificării, fără a rezulta aspecte deosebite, atitudini sau manifestări necorespunzătoare din partea vreunuia dintre participanți, acțiunea per ansamblu , fiind apreciată ca reușită. Cazurile izolate, când în textele prezentate unii autori au strecurat unele idei sau jocuri de cuvinte cu substrat interpretativ, au fost reținute , iar cei în cauză semnalati organelor competente din București și respectiv Iași, unde-și desfășoară activitatea.-

Condițiile în care a fost organizată actuala întrunire, zona în care s-a desfășurat - aflată în preocupările propagandei ostile din exterior - , cazarea participanților din alte localități în incinta casei de oaspeți a episcopiei evanghelice, precum și necunoașterea anticipată și neavizarea materialelor ce urmau să fie prezentate public, de către organul de cultură competent, constituie factori ce puteau favoriza inițierea unor acțiuni cu efecte negative de către elemente interesate.

In viitor, apreciem necesară instituirea unui control mai riguros asupra pregătirii și desfășurării unor astfel de acțiuni din partea Comitetului de cultură și educație socialistă Sibiu.

23 mai 1988
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Sibiu

**Raport detaliat referitor la întâlnirea
anuală a scriitorilor de limbă germană**

(ACNSAS, Fond Documentar, dosar 8684, vol. 6, ff. 22 – 27)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU
- S E C U R I T A T E -
Nr.132/BMV/oo 1312 / 23 . 01 1988

STRICT SECRET
Exemplar nr 2

Către,

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI
DIRECTIA I

Reportăm următoarele:

În intervalul 13 - 15 mai 1988 s-a desfășurat la Sibiu și respectiv în localitatea Cisnădioara, întâlnirea anuală a scriitorilor de limbă germană din România, cu reprezentanții criticii literare și cititori, organizată de revista "Neue Literatur" din București . Acțiunea care a avut ca generic tema "Recenzentul- cronistul scriitorului" a fost coordonată de KLAUS STEPHANI, redactor-șef adjunct al revistei respective.

Programul a cuprins un cenaclu literar organizat în după-amiaza zilei de 13 mai a.c. în incinta Liceului pedagogic din Sibiu, la care a participat și un grup de elevi de naționalitate germană din instituția de învăță - mînt respectivă; o masă rotundă care a avut loc în ziua de 14 mai 1988 la ora 13⁰⁰ la Căminul cultural din localitatea Cisnădioara unde au participat numai scriitorii și criticii literari, invitați, dezbătînd tema de fond a reuniunii; o seară culturală care a avut loc în aceeași zi la ora 19⁰⁰ . Anexăm lista completă a participanților.

Pentru controlul acestei acțiuni, cunoașterea poziției și preocupărilor participanților și prevenirea unor fapte sau împrejurări care ar fi putut produce efecte nefavorabile, au fost luate măsuri de instruire cu sarcini de supraveghere, în cooperare cu celelalte compartimente operative din cadrul securității județene a surselor par-

23

2

participante ,de pregătire anticipată a persoanelor de sprijin implicate oficial în organizarea și desfășurarea acțiunii, precum și de controlare prin mijloace TO a principalelor momente operative, precum și a discuțiilor purtate la locul de cazare, respectiv Casa de odihnă a bisericii evanghelice din Cîsnădioara.

În contextul măsurilor informativ-operative de control, am acordat atenție prioritară cunoașterii poziției și comentariilor participanților aflați în preocupările noastre pentru suspiciuni pe linia problemei "naționaliști-germani."

^{Din} În urma măsurilor informativ-operative complexe întreprinse au rezultat următoarele aspecte de interes:

Spre deosebire de edițiile anterioare, în cazul actualei întâlniri s-a constatat o tendință din partea organizatorilor de a acționa pe cont propriu, fără implicarea directă a factorilor competenți la nivelul județului Sibiu. Astfel, conducerea Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă a fost informată telefonic de KLAUS STEPHANI doar cu 3 zile înainte de începerea acțiunii cu privire la faptul că aceasta urmează să aibă loc și la principalele puncte ale programului . Întîlnirea de la Liceul pedagogic a fost organizată prin intermediul profesorului UDO PETER WAGNER, aflat în baza noastră de lucru pentru concepții naționalist ostile, iar cazarea la Cîsnădioara a avut la bază un aranjament personal cu preotul BINDER DIETRICH din localitate, fără informarea prealabilă a Episcopiei evanghelice din Sibiu, care aprobă cazările la Casa de odihnă a bisericii evanghelice, a cărei administratoare este soția preotului menționat.

Pentru acest mod de organizare, conducătorul acțiunii a fost atenționat atât de conducerea organelor de cultură din județ cît și de factorul competent de la episcopia evanghelică care, de altfel, la solicitarea noastră, a interzis organizarea oricăror întâlniri oficiale sau distractive în incinta locului de cazare, așa cum se preconizase inițial.

În aceste condiții, CLAUD STEPHANI a apelat tot la sprijinul preotului BINDER DIETRICH pentru a pregăti întîlnirile de la Cîsnădioara la căminul cultural din localitate

24
4

cu ajutorul vecinătăților , fără a implica organele locale competente.

Programul propriu-zis s-a desfășurat conform planificării, fără a rezulta aspecte deosebite, atitudinii sau manifestări necorespunzătoare din partea vreunui participant, acțiunea, pe ansamblu, fiind apreciată ca reușită.

O impresie deosebită a lăsat participanților cenaclul literar de la Liceul pedagogic, în special contribuțiile literare prezentate de unii din elevii școlii.

Din controlul prin mijloacele TO a acestui moment operativ a rezultat că dintre participanții care au citit din proza sau poeziile lor, unii au prezentat lucrări conținând și idei sau jocuri de cuvinte sub substrat interpretativ. Astfel, WOLFGANG KOCH, profesor din București, referindu-se întregă proză scurtă la comuna MOTIS, județul Sibiu, care ar fi situată "la sfârșitul lumii", apreciază că "de aici nu există scăpare"-cu trimitere la ideea plecării din țară a populației săsești din mediul rural.

HELMUT BRITZ, redactor la revista "Neue Literatur" din București, referindu-se într-un aforism la o figură de basm din literatura germană, condamnă a sta închisă într-un turn de fortăreață, menționează metaforic că aceasta , înfometată, "strigă după carne".

MICHAEL ASTNER, student la Iași, într-o poezie eliptică, intitulată "Aștept", menționează : "Eu aștept pe drumuri goale, mă uit în oglinzi goale, văd capete goale. Există speranțe de remediere, dar minime".

Acesta a fost semnalat la I.J. Iași al M.I. pentru luarea unor măsuri de verificare.

În cadrul mesei rotunde desfășurată în ziua de 14 mai a.c. la Cisnădioara, discuțiile au avut la bază prezentarea unor lucrări proprii din partea autorilor participanți care, apoi s-au oprit asupra unor probleme legate de calitatea recenziilor și a criticii în spațiul literaturii de limbă germană din țara noastră. Ideea de bază desprinsă , susținută, printre alții, de STEFAN SIENERTH și IOACHIM WITTSTOCK, ambii cercetători la Centrul de științe sociale Sibiu, precum și de FRANZ HOTJAK, lec -

tor la editura "DACIA" din Cluj-Napoca, a fost aceea că în condițiile în care unii comentatori occidentali vehiculează tot mai intens ideea că "elita autorilor de limbă germană a plecat din țară și că literatura germană din România ar fi în curs de dispariție", specialiștilor din acet domeniu și în special criticilor literari le revine sarcina de a se ocupa cu deosebită seriozitate și cu metode științifice de relevarea valențelor literaturii germane contemporane din România, făcând abstracție de unele animozități și neînțelegeri subiective între autori și critici .

Mai mulți critici literari prezenți au ridicat problema că revistele și editurile de limbă germană , în special " Neue Literatur", adoptă uneori atitudine prea rezervată în privința publicării de critici și recenzii la lucrările diferiților autori . CLAUD STEPHANI a subliniat că în condițiile în care "nu există cenzură" în țara noastră, revistele de specialitate trebuie să se mențină în anumite limite în ceea ce privește publicarea de lucrări de critică literară și să promoveze mai mult autorii. FRANZ HODJAK a încurajat criticii care se consideră dezavantajați, să i se adreseze lui pentru a-și publica în editura "Dacia" din Cluj-Napoca.

Spre sfârșitul întâlnirii, când discuțiile au divagat în sfera particulară, prof. HELMUT BRITZ din București, care într-un eseu cu tentă autobiografică pe care îl citise anterior afirmase printre altele că tinerețea lui a stat sub semnul tiraniei tatălui său, un aderent al ideilor fasciste în cel de al doilea război mondial, a fost întrebat ce înțelege el în prezent , în actualele condiții, prin "fascism". Cel apelat a refuzat să dea un răspuns și discuția pe această temă nu a evoluat.

Participanții au fost serviți cu cafea și prăjituri de preotul BINDER DIETRICH și soția acestuia.

La întâlnirea ce a avut loc în seara aceleasi zile, tot la căminul cultural din Cisnădioara, participarea a fost redusă și s-a limitat la câțiva autohtoni și persoanele în vârstă cazate la Casa de odihnă din Cisnădioara. Corul bisericii evanghelice din localitate a prezentat un scurt program artistic. Nu au rezultat probleme de interes, acțiunea

durînd doar o oră.

Uterior, participanții cazați la Cisnădioara, s-au retras într-una din încăperile de la locul de cazare continuînd discuțiile în cadru particular. Din controlul prin mijloace TO a acestora au rezultat următoarele aspecte mai deosebite:

Discutînd despre probleme actuale privind libertatea de limbă germană din țara noastră, se apreciază că în ultimii ani națiunea de "scriitor de limbă germană" a căpătat noi dimensiuni, pe de o parte prin faptul că numărul autorilor de naționalitate germană a continuat să scadă prin emigrări, iar pe de altă parte prin apariția unei serii de autori tineri, cu nume românești datorită faptului că provin din familii mixte din punct de vedere al naționalității părinților, dar cu studii de germanistică. Acest fapt este apreciat în fond ca pozitiv, pentru că asigură perspectivă creației literare germane din țara noastră și promite -sub aspectul calității-, mulți dintre acești autori scriînd într-un limbaj literar mai bun decît cei de naționalitate germană, aflați sub influența dialectelor.

Abordîndu-se apoi problema scriitorilor disidenți din U.R.S.S. și Cehoslovacia, se fac referiri și la autorii de limbă germană din țara noastră care s-au stabilit în occident, pozînd acum în "victime", fără a renunța însă la atributul de "autor german de origine română" cu care și semnează lucrările și care este exploatat de propagandă.

Cei prezenți condamnă asemenea atitudini, exemplificînd cu cazul scriitoarei HERTA MULLER din Banat, stabilită în R.F.G., în legătură cu care presa din R.F.G. face în prezent un "caz" disproporționat față de calitatea ei artistică submediocră, făcînd trimitere la grupul "disident" din care aceasta ar fi făcut parte în țară.

Scandalizat de aceste comentarii din presa străină, CKAUS STEPHANI a afirmat: "... pentru ce erau ăștia "disidenți" Pentru ce luptau? Ce vroiau de fapt? Că nu li se dădeau pașapoarte să plece? Uite că li-sau dat și acum pozează tot ca "victime" și "persecutați ai literaturii germane din România".

27
7

Ceilalți participanți împărtășesc acest punct de vedere.

Restul discuțiilor s-au referit la diferite lucrări literare, recenzii, preocupări ale redacției "Neue Literatur", traduceri, etc., fără a avea relevanță operativă.

În cursul zilei de 15.05.a.c. participanții veniți din alte localități, au plecat din Sibiu, cu excepția lui CLAUD STEPHANI și HELMUT BRITZ care s-au înapoiat la București în dimineața zilei de 16 mai a.c., cu avionul.

SEFUL SECURITĂȚII JUDEȚENE

Locot.col.

Macresanu

MACRESANU CONSTANTIN

SEFUL SERVICIULUI I/B

Maior

Ignat

IGNAT NECHIFOR